

ÖZEL KONU

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU 7-9 Şubat 1996 HEMŞİRELİKTE ARAŞTIRMA WORKSHOP RAPORU

11 Ocak'ta Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu tarafından düzenlenen 4. Ulusal Hemşirelik Kongresi'nde, ICN'nin 1996 teması olan "Hemşirelikte Araştırma" konusunu çeşitli boyutları tartışılmıştır. Bu tartışmalar, ülkemizdeki hemşirelik araştırma sorunlarını önceliklerini ve stratejilerini belirleme gereksinimini ortaya çıkarmıştır. Bu görevi yerine getirmek üzere O.E.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu'nda **7-9 Şubat 1996** tarihlerinde gerçekleştirilen "Hemşirelikte Araştırma" Workshop'unun amaçları şunlardır:

- o Hemşirelik araştırmalarının tanımı ve hemşirelik araştırmalarının önemi, hemşirelik felsefeleri ve teorilerinin hemşirelik araştırmaları ile uyumunu açıklama.
- o Hemşirelik araştırma ile ilgili sorunları tartışma. (teorik, metodolojik, etik ve sunum sorunları; araştırma sonuçları)
- o Ülkemizde hemşirelik araştırma önceliklerini belirleme.
- o Hemşirelik araştırmalarının uygulamaya taşınması ile ilgili sorunları belirleme.

Hemşirelik Yüksekokullarının yöneticileri, araştırmacıları veren öğretim üyeleri ile her an bilim dalında temsilci öğretim üyelerinin katılımıyla toplanmaya toplam 47 hemşire öğretim üyesi katılmıştır. Her grupta öğretim üyesinin kaynak kişisi olarak görev aldığı workshop'la dört çalışma grubu oluşturulmuştur.

!.OTURUM

HEMŞİRELİK ARAŞTIRMALARI İLE İLGİLİ SORUNLAR

N. Ulu s a l He mş irelik İkon g res i'nde tartışıla n ve bu workshop ta r tış ma la n nı yönlendir mek üzere tüm gru ba sunulan hemşire lik a raş - tırmaları ve uygulama soru nları ş unlardır:

- Araş tırmalarda teorik çerçevenin yetersizliği
- A a ş tırma metodoloj isi ile ilgili soru nlar:
 - örncklemin yeters iz olmas ı.
 - Ve ri topl a ma ra açla rının geçerlilik ve güve nilirlikl e rin in tcs l ed ilinmesi. ağırlıkl ı olarak anket kulla nılmas ı.
 - deneysel a raş brmalan n azlığı.
 - istatistik yöntemi seçimi ile ilgili soru nlar-Ları mlayıcı ve non-para metrik istatistiklerin daha çok kulla nılmas ı
- Araş tırma raporları-ında yazım ve sunu m hataları
- Araş tırma öne rilerinin araştırma sonuçları ile ilgili olmaması
- Etik sorunlar: sa p tır ma. yalan beyan. vb.
- Araş tırmanın veri toplama/uygulama süreci ile ilgili s onu nlar:
 - Ala n da ça lış a n hemş irenin ar a ş tırma aya ka tılm a iste ks izliği
 - Ku rum/ birim lerin veri toplama izni vermemesi
 - Ekonomik destek yetersizliğ i
 - Zaman yeters izliğ i

HEMŞİRELİK ARAŞTIRMALARINDA METODOLOJİ VE UYGULAMA SORUNLARI İÇİN ÖNERİLER

1-2 Ülk e mizdeki He mş irelik Araş tırmalarında sık Ka rş ıla ş ıla n Sorunlara Yönelik Öneriler:

1. KaVTamsal Aşama

Araş tırmaların: teorik yada pratik değeri- taş ımas ını sa ğ la ma k için konuların uygulama ala nında n seçimi

Araş tırma nın mevcu t b ilg i ve teori birikimin e dayalı olma s ı için yeterli lite ra tü r ince le mes i

Araş tırma a ma cın a uygun hipo tez le rin yazılm as ı

2. Yöntem

- o Ülkemize uygun ölçüm araçlarının geliştirilmesi
- o Yöntem hatalarının giderilmesi
- o Örneklem yeterliliği ve sonuçların genelleştirilmesi
- o Geçerliliği/güvenirliği sınanmış ölçek kullanılması
- o Aynı konuda hazırlanan anketleri paylaşılması

3. Rapor

- o Sunum hatalarının giderilmesi
- o Bildirilerde gereksiz ayrıntı verilmemesi
- o Rapor yazım kurallarını belirleme
- o Önerilerin bulgu ve sonuçlara yönelik olması

4. Etik

- o Kontrol grubuna zarar verme
- o Deneklerden izin alınması
- o Deneyi uzmanlık ile yapması
- o Çalınmış bulguların verilmemesi
- o Yalancı kaynak kullanmaması
- o Analizlerde yan tutmaması

1-B. Çözüm Önerilerinin Yerine Getirilmesi İçin Yapılması Öngörülen Düzenlemeler

1. Araştırma komiteleri (hastane-okul-ulusal-kurumsal) oluşturulması. görev ve işlevlerinin belirlenmesi
2. Eğitim-lisans. lisansüstü eğiliminde yeterli araştırma becerisi kazandırma. sürekli eğitim. eğitici eğitimi
3. Araştırma projeleri/ tezlerin komitelerde tartışılması
4. Akademisyen hemşirelerin hizmet birimlerinde sorumluluk alması
5. Kongre sunularında bilimsel seçüğe özen gösterilmesi
6. Hemşirelik Araştırma Dergisi çıkarılması
7. Araştırma eleştirisi rehber kitabı hazırlanması
8. Araştırmalarda yerleşik üniversitelerin öncülük yapması

9. Politikacı, planlamacı, vb. gruplara araştırma sonuçlarının duyurulması
10. Sağlık politikalarında etik konulara yer verilmesi

1-C. Araştırmaların Uygulanması Sırasında Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri

Hemşirelerin motivasyonu

Araştırma sonuçlarının ilgili kurumlarla ve hemşirelerle paylaşılması

.. Araştırmaya katılanların ödüllendirilmesi

Multidisipliner araştırmaya yönelme

Araştırma projelerinin kurum yetkililerine bildirilmesi

Ekonomik destek sağlama

Araştırmalara daha fazla zaman ayırılması

ii . OTURUM

ARAŞTIRMACI VE DANIŞMANLARLA İLGİLİ SORUNLAR

Araştırmacı Sorunları

- o Danışman desteğinin yetersizliği (bilgi, zaman)
- o İstatistik konusunda destek yetersizliği
- o Konu seçiminde zorlanma
- o Literatür bulmada zorlanma
- o Örneklem seçimi ve örneklem grubuna ulaşmada sorunlar
- o Ülkemize uygun ölçüm araçlarının geliştirilmesi
- o Yöntem hatalarının giderilmesi
- o Örneklem yetersiz sonuçlanmaması
- o Geçerliliği/güvenirliliği sınırlanmış ölçek kullanma
- o Veri toplamada kurum ve deneklerle ilgili engeller
- o Rapor yazımında zorluklar
- o Zaman, para ve dil konusunda yetersizlikler
- o Araştırmaya katılsı olmaya neden olan araştırmalara isimlerini koymak istemeleri

Araştırmacı Sorunları

- o Ders yükü ve dan ış man lık yapılan tez sayıs ının fazlal ığı nede- niy le zaman yetersizliği
- o Araştırma konusunda bilgi ve deneyim yetersizliği
- o Yeter li lite ra tü r olmama sı
- o Far klı konu a lan la rında tez yönetmek zorund a kalma

ARAşTIRICI VE DANIşMANLARLA İLGİLİ SORUNLARA YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Araştırmacılar

- o Ak a d em ik alış malar ın geliş miş ü nivers itelerde ya pılma sı
- o Öđ renc ile rin ya bancı dil kurslarına katılımı için yönetim des - teği
- o Araş tırcıla rın multid is iplin e r proje lerde yer a lmas ı
- o Ekip a raş tır malar ının des teklenmes i
- o Danış manların. araş tırcıya yeterlizaman ayınması

Konu Seçme Sorunları İle İlgili

- o Dan ış man ın konu seçene kleri sunmas ı
- o He r düzey eğ ilimde öđ renciye sorun saptama becerisi kazan
- o Ara ř tır m a kon ula rın ın uygula ma a lan ın d a n seç im in in sağ - la n ma sı için öđ ren cilerin ilgili alanda alış arak sorun ala n la - rını belirle meleri

Literatür Bulma Sorunları İle İlgili

- o Hemş irelik indeksinin olu ř tu rulma sı
- o I le mş irelik dö kü mantas yon merkezlerine iş lerlik kaza ndırıl - ma sı (M.Ü. İ le mş irclik Yüksek Okulu. SANERC)

Verilerin Analizi İle İlgili

- o Yü k se kok ul kadrosuna bilgisayar / is ta tis ti k uzmanı alın ma sı

Verilerin Analizi İle İlgili

- * Araştırma ya katkısı olmaya nla n n isminin kon mamas ı
- * İsimlerin. araştırmaya ka Uu d üzeyine göre sıralan mas ı

Dan ı ş m an lar

- * Danış ma nların kendilerini yenilemeleri
- * Danış manlık yapılacak öğrenci sayısının sınırlan dın lmas
- * Öğretim üyes in in ke nd i bilim da lında dan ı ş ma nlık ya pmas ının sa ğ la n ma s ı / ge rçe kle ş tir ile mez ise yakın kon u a la n la rını n seçilmesi

ID . OTURUM

ARAŞTIRMA KONUSU ÖNCELİKLERİ

Çalış m a g ru plar ının çe ş itli kon u a la n la rına göre önerdik le ri he m ş irelik ara ş tırma kon u lar ı ş unla rd ır:

UYGULAMA

1. Sa ğ lı ğ ı geli ş tirme
2. Sa ğ lık soru nla rı / risk g ru pları
3. Sa ğ lık soru nla n ç ö z ü m ü n d e hem ş ire etki nli ğ i
4. Ba lum kalites i - bakım son ucun u de ğ erlendirme
5. Temel Sa ğ lık Hizmetlerind e saptama, model geli ş tirme. ba ğ ım- sız hem ş irelik iş levleri
6. E n g e t ra s yon metodolojis i. holi s tik ya kla ş ım yöntemle ri geli ş - Un c
7. Ba kım stand ar tları
8. Ya ş am kalites i

EGİTİM

10. Eğ itim sonuçlan (ü rü n). ç ö z ü mler
11. İ le m ş ire eğ itim alt yapısı
12. r-aı-klı eğ itim le rd e "fe ls efe. model. yöntem" le rin etki nli ğ i
13. Eğ itim kal ites i
14. Eğ itim stand ar tla n

YÖNETİM

15. Politik a belirle me
16. in sa n güc ü
17. Mal iyet etltinlik ara ş tırmas ı
18. Sa ğ lık teknolojis i

HE MŞİRE

19. Hemş ire sezgi-gözlemleri
20. Mes le ğ in ve hemş ireli ğ in güçlen dirilmes i ara ş tırma lar ı

Ön erilen he mş ire lik ara ş tırma kon ularının gru p üyeleri tarafınd an belirlenen öncelikler lis tes i

1. He mş ire nin sa ğ lığı geli ş tirme ala nında etkinli ğ ini art tırıcı ara ş tırma lar
2. Sa ğ lık s oru nları çözü münde hemş ire etkinli ğ i
3. Bakım s ta ndartlar ı
4. Politika belirle me
5. E ğ itim s ta ndartlar ı
6. . Te mel sa ğ lık hizmetleri. tedavi ve reh ab ilitas yon hizmetlerinde sa pta ma . model geli ş tirme. ba ğ ıms ız he mş irelik işlevleri
7. Ba kım ka lites i
8. Ma liyet-e tlö nlik
9. E ğ itim son uçla n . çözü mler
10. . Mes le ğ in ve hemş ireli ğ in güçlen dirilmes i ara ş tırma lar ı

IV. OTURUM

ARAŞTIRMA SONUÇLARININ KULLANIMI İLE İLGİLİ ENGELLER

Ara ş tırma larla İlgili

- Ya yın / pa yl aş ı m y ete r s izli ğ i
- Kon u la rın ge rçe k prob lemlerle ilgili olma mas ı
- Ara ş tırma c ılar ın uygulam a orta mın dan uzak olma s ı
- Ara ş tır ma ra porla rın ın açık/ an la ş ılır ola m mas ı
- Ara ş tırma la rı n klinik uygula mala ra yenilik ge tirmemes i
- Tek rar lı do ğ n.ıla m al a n n olma ma s ı (geçer ilik / g ü ve nilirlik)

Uygulayıcılarla (filinisyen Hemşire İle İlgili Grup lar) İlgili

İle mşirelerin yenilikleri uygulama konusunda isteksizliği
Sonuçların hemşirelere ulaşmaması
Araştırma sonuçlarına inancsızlık

Yöneticilerle İlgili

Yöneticilerin destekleyici olmaması (bilgi, istek, kaynak yetersizliği)
Alanda çalışana hemşirelerin araştırma yapmalarına ilişkin desteklenmemesi

ARAŞTIRMALARIN UYGULAMA ALANLARINA YANSITILMASI İÇİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Araştırıcı-Uygulayıcı Beraberliği

Araştırmanın alanında bulunması
İle mşirelerle işbirliği
Yüksek lisans ve doktora eğitiminde ilgili alanda uygulayıcı olarak çalışması
Araştırmanın saptama / planlama aşamasında hemşire ve yönetici hemşirelerin katılımı
Araştırma ile ilgili alanlarda ki hemşirelerle işbirliğinin sağlanması

- Duyurucu

Hemşire ve yönetici hemşirelerle sonuçların paylaşımı
Araştırma raporlarında somut anlaşılır dil kullanımı
Bildirilerde uygulayıcılar için önemli sonuç ve öneriler sunulması
Kliniklere özelleştirilmiş sonuçları yaygınlaştırma
Araştırma-klinikisyenler için Araştırma Dergisi çıkarılması

- Sonuçların Kullanımı

Araştırma konularının katılımcı değişimler yapacak konulardan seçimi
Araştırma sonuçlarını klinikisyenlerle birlikte uygulama
Araştırma sonuçlarının kullanımını engelleyen araştırmacılar

- Yönetim Desteği

Araştı-ma ku raları a racılığı ve a ka de misye n le rle birlik te yönetici desteği

Yö ne tic ile rin araştırna komisyonu na ka tılm ı

Ara ř tırm a Geliş tirme komitele rin in ku r ulmas ı

Araş tırcıla rın örgüt karar mekanizmasında yer alma s ı

Araş tın n a c ılar ın ku r um la rd a : kurum temsileile rin in akademik biriml e rd eki ku ru lla rda yer almas ı

Klinik hemş ireler in in bilim se l lopla n tıla ra ka tılm ının öz end iril -mesi/desteklen mes i

I le m ř ire ve yöneticilerin araştırma kon us unda eğitim i

I la sta nclerl e ara ř tırm a ünitelerinin olu ř tu rulmas ı

- Diğer

Araştırmalara yön verece k ba kım standartlarının ara ř tırılma s ı

Ara ř tırm a için maddi destek sağlan mas ı

Araştırıcı hemş irelerin ve her düzeyde yöne ticilerin ku lla nı m du - umlarına göre ödüllendirm e

Ek ip te inanç oluşturma

Akademik kaygı ile ara ř tırm a yapmama

Etik kurallara uyma

Araştırıcıların değiş im ku ra mla n . motivasyon sağlama konu - sun da bilgi-bece ri ile donatılmas ı

Ara ř tı rma la rın güven ilir / ka liteli olmas ını sa đla ma

Hemş irelerin uygulamaya hazır olu ř u konusunda yöneticilere geri bildirim

Ulusa l Hemş irelik Araştırma l<o mites i'nin oluşturulması

ULUSAL HEMŞİRELİK ARAŞTIRMA KOMİTESİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Araştırma Komitesinin Yapısı

Ara ř tırm a ko mites i üs t kurulu ünive rs ite ve Sağ lık Baka nlığ ı te msilcilerin den olu ř malı.

- * Araştırma komitesi ge rck liğinde değişik kurum ve kiş ile rle iş bir-liği iğinde olmalı (TUBITAK. SANERC. vb.).
- * Arařtırma komitesinin bōlge dūzeylerinde alt ku raları olmalıdır.

Araştırma Komitesinin Gōrevleri

- * Araştırma komitesini oluşturan temsilciler ba şkan lığında bōl - ges el. kurumsal komisyo nla rololuşturma.
- * Arařtırma ile ilgili ulusal eđitim l'aa liyelleri ve kon feras nlar r dūzenleme.
- * ilgili ve benzer kuruluş larla iş birliği yapma ve bilgi alişveriş ini sağlama.
- * Araştırma önceliklerini belirleme .
Örn ek ara ştırma projeleri geliş tirm e ve uygula ma .
- * Ortak araşllrma projelerin in yürütölmesini pla n la ma.
- * Ara ştırma son u çla rının yaşama geçirilmes in i izle me ve denet -leme.
- * Arařtırma proje ya rıřmalar ı dūzenleme.
- * Ila kem li bir he mşirelik araştırma dcrgesi yayınlama .
- * Ilc mşirelikle ara ř ui-ma kitaplarının yazımı için des tek sağ -lama,
- * Hemşirelik ara ştırmaları için kaynak sağlama .

ÖNERİLER

Bu works ho pla ortaya çıkan çōzüm öneriler inin . ya pıla ca k ikinci ara ştırma workshopunda daha somut ve uygula maya dōnük çalış ma -lara yo l gōs teric i olma s ını da iğernek üzere gru bu n genci önerileri ř unla rdır:

- Tem m uz l 996'da SANERC tarafından dūzenlene n Arař tırm a Sempozyumundan önce yada sonra ikinci bir works ho p d ūzen -lellec rek "a ra ř tırm a komitesi" iđin yeni b ir çalıř ma ya pılm as ı, bu toplantıya da yūksekokul yōneticilerinin dave t edilmes i.
- Araştırma Kom ites i'nin ya pıla n mas ı iđin ge rekli fin a nsa l-eđ it im ve dōk ūma n des teđi sađ la nması iđin Temmuz toplantısında proje teklifinin ha zırlan mas ı.

Çeş itli kurum ve kur ulu ş la rdan proje desteği alarak fin a nsa l kayna ğın s ürekli hale getir ilmes i.

- Ara ş tır m a Kom ites i üst kurulunun ived ilikle olu ş turu lm a s ı, baş la nğıçta SANERC des teğinin sağ la nması.
- Ara ş lır ma la n n. Yüks ekok ul Ara ş lı rm a Ko mis yonu s üz gecind en geç mes inin sağ la nması.
- Te mmu z 1996 loplan l ı s ına he r yü kscokulu n bu ra po rda ta r tı ş ıla n konu la n ve kendi a raş lı ma komi syo nu nun görevlerin i be lirleyerek katılmas ı.

"HEMŞİRELİKTE ARAŞTIRMA"
WORKSHOP ÇALIŞMA GRUPLARI

I.GRUP

KAYNAK KİŞİLER

Prof.Or. İııci 8REPE
Doç.Dı-. Ümi t SEVİG

Prof.Dr. Nu r İNANÇ
Doç.Or. İ l ü İya OKUMUŞ
Doç.Or. Gü lü mser ARGON
Doc.Or. Gü lşen TERAI<YE
Doç.Dr. Hediye EKİZLER
Doç.Or. 1lediye EK.İZLER
Yr cl.Ooç.Dr. Ahsen ŞIR1N
Yrd.Doc.Dr. Şenay İ<AYMAJ<ÇI
Yr d. Ooç.Dr . Ner m in OLGUN
Yrd. Ooç.Or. Nuran GÜLSR
Yrcl.D oç .Dr. Nesrin AŞTI

ii . GRUP

KAYNAK KİŞİLER

Prof.Dr. Nurgün PLATIN
Ooç.Or. Gülay GÖRİ\ r<

Doç.Dr. Güler AI<SOY
Doç.Or. Aycan KARAASLAN
Yrd. Ooç.Or. Süheyla AOMN
Yrd. Ooç.Dr. Şu le E.ALPAR
Yrd.Doç.O r. Şu le G.ALPAR
Yrd.Ooç.Dr. ! ali ce PEK
Yrd.Doç.Or. Ar.w SEZGİN
Yrcl.Ooç.Or. Nalan AKBAYRAJ<
Yrd.Doç.Dr. Sevim SAVAŞER
Yrcl.Doç.Dr. Emine TÜİ<KMEN

III.GRUP

KAYNAK KİŞİLER

Doc.Dr. Zuhai BAHAR
Doç.Dr . Gü lü mser İ<UBİLAY

Doç.Dı . Ayn u r ESEN
Doç.Dr. Nuran AKDEMİR
Doç.Dı . Gü llen ÖZALTIN
Doc.Or. Semra GRDOÖAN
Doç .Dr . Gü İsün TAŞOCN<
Doç.Or . Zehra DURNA
Yı·c.ID oç.D r. Nuran KÖMÜRCÜ
Yrd.Doc.Dr. Leyla KJIORSHID
Yrcl.Ooç .Dr. Nelise Bİ\ŞCECİİ<
Yrcl.Ooç.D r. Nurdan TEİ<İN
Yrcl.Doç.Dr. Özge UZUN

iv.GRUP

KAYNAK KİŞİLER

D oç.Dr. Nim et İ<AI<ATAŞ
Ooc.Dr. Seçil AKSAYAN

Pro f.Or. Zeynep CONI<
D oç.Dr. Ayşe ÖZCAN
Ooç.Or. Gü n sel BAŞER
Doç.Or. Lale TAŞI<JN
Yrd.Ooç.Dr. Bir sen YÜRÜGEN
Doç.Dr. Ayfer KARADAJ<OVAN
Doç .Dr. Anahil COŞKUN
Yrd.Doç.Or. Olcay ÇAM
Yrd. Ooç.Dr. Özlem İŞİL